

2019

Kvalita vod – Stanovení rozpuštěné frakce vybraných léčivých přípravků, jejich metabolitů a dalších organických látek ve vodách a v čištěných odpadních vodách – Metoda vysokoúčinné kapalinové chromatografie s hmotnostně spektrometrickou detekcí (HPLC-MS/MS nebo -HRMS) po přímém nástřiku

ČSN
ISO 21676
75 7599

Water quality – Determination of the dissolved fraction of selected active pharmaceutical ingredients, transformation products and other organic substances in water and treated waste water – Method using high performance liquid chromatography and mass spectrometric detection (HPLC-MS/MS or -HRMS) after direct injection

Qualité de l'eau – Détermination de la fraction dissolue des ingrédients pharmaceutiques actifs sélectionnés, des produits de la transformation et d'autres substances organiques dans l'eau et dans l'eau résiduaire – Méthode par chromatographie en phase liquide à haute performance et détection par spectrométrie de masse (CLHP-MS/MS ou -HRSM) après l'injection directe

Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 21676:2018. Překlad byl zajištěn Českou agenturou pro standardizaci. Má stejný status jako oficiální verze.

This standard is the Czech version of the International Standard ISO 21676:2018. It was translated by the Czech Standardization Agency. It has the same status as the official version.

Národní předmluva

Informace o citovaných dokumentech

ISO 1042 zavedena v ČSN ISO 1042 (70 4105) Laboratorní sklo – Odměrné baňky s jednou ryskou

ISO 3696 zavedena v ČSN ISO 3696 (68 4051) Jakost vody pro analytické účely – Specifikace a zkušební metody

ISO 4796-2 zavedena v ČSN EN ISO 4796-2 (70 4320) Laboratorní sklo – Lahve – Část 2: Lahve s kuželovým hrdlem

ISO 5667-4 zavedena v ČSN ISO 5667-4 (75 7051) Kvalita vod – Odběr vzorků – Část 4: Návod pro odběr vzorků z jezer a vodních nádrží

ISO 5667-5 zavedena v ČSN ISO 5667-5 (75 7051) Jakost vod – Odběr vzorků – Část 5: Návod pro odběr vzorků pitné vody z úpraven vody a z vodovodních sítí

ISO 5667-6 zavedena v ČSN EN ISO 5667-6 (75 7051) Kvalita vod – Odběr vzorků – Část 6: Návod pro odběr vzorků z řek a potoků

ISO 5667-10 zavedena v ČSN ISO 5667-10 (75 7051) Jakost vod – Odběr vzorků – Část 10: Pokyny pro odběr vzorků odpadních vod

ISO 5667-11 zavedena v ČSN ISO 5667-11 (75 7051) Kvalita vod – Odběr vzorků – Část 11: Návod pro odběr vzorků podzemních vod

ISO 8466-1 zavedena v ČSN ISO 8466-1 (75 7031) Jakost vod – Kalibrace a hodnocení analytických metod a určení jejich charakteristik – Část 1: Statistické hodnocení lineární kalibrační funkce

Souvisící ČSN

ČSN ISO 11352 (75 7032) Kvalita vod – Odhad nejistoty měření na základě údajů z validace a řízení kvality

ČSN ISO 5725-2 (01 0251) Přesnost (pravdivost a preciznost) metod a výsledků měření – Část 2: Základní metoda pro stanovení opakovatelnosti a reprodukovatelnosti normalizované metody měření

Vypracování normy

Zpracovatel: Sweco Hydroprojekt a. s., IČO 26475081, Ing. Lenka Fremrová

Technická normalizační komise: TNK 104 Kvalita vod

Pracovník České agentury pro standardizaci: Ing. Alena Mastná

Česká agentura pro standardizaci je státní příspěvková organizace zřízená Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví na základě ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Kvalita vod – Stanovení rozpuštěné frakce vybraných léčivých přípravků, jejich metabolitů a dalších organických látek ve vodách a v čištěných odpadních vodách – Metoda vysokoúčinné kapalinové chromatografie s hmotnostně spektrometrickou detekcí (HPLC-MS/MS nebo -HRMS) po přímém nástřiku

ISO 21676
První vydání
2018-10-01

ICS 13.060.50

Obsah

Strana

Předmluva.....	5
Úvod.....	6
1..... Předmět normy.....	7
2..... Citované dokumenty.....	9
3..... Termíny a definice.....	9
4..... Podstata zkoušky.....	9
5..... Rušivé vlivy.....	10
5.1..... Při přípravě vzorků.....	10
5.2..... Při vysokoúčinné kapalinové chromatografii a hmotnostní spektrometrii.....	10
6..... Chemikálie a činidla.....	

.....	10
6.1.....	
Obecně.....	10
.....	10
6.2.....	
Příprava	
roztoků.....	
.....	10
7.....	
Přístroje	
a pomůcky.....	
.....	12
8.....	
Odběr	
vzorků.....	
.....	13
9	
Postup	
zkoušky.....	
.....	13
9.1.....	
Obecně.....	
.....	13
9.2.....	
Příprava	
vzorku.....	
.....	13
9.3	
Vysokoučinná kapalinová chromatografie	
(HPLC).....	13
9.4.....	
Detekce.....	
.....	14
9.5.....	
Měření hodnoty slepého	
stanovení.....	14
10	
Kalibrace.....	
.....	15
10.1....	
Obecně.....	
.....	15
10.2....	
Kalibrace s vnějším	
standardem.....	
. 16	
10.3....	
Kalibrace s vnitřním	

standardem.....	16
11..... Výpočet výťažnosti.....	17
11.1.... Obecně.....	17
11.2.... Výpočet výťažnosti analytu s použitím vzorků.....	17
11.3.... Výpočet výťažnosti vnitřních standardů.....	17
12..... Vyhodnocení.....	18
12.1.... Ověření jednotlivých látek.....	18

12.2 ... Výpočet jednotlivých výsledků s použitím kalibrace s vnějším standardem.....	18
12.3 ... Výpočet jednotlivých výsledků s použitím kalibrace s vnitřním standardem.....	19
13 ..... Vyjadřování výsledků.....	19
14 ..... Protokol o zkoušce.....	19
Příloha A (informativní) Statistické údaje.....	20
Příloha B (informativní) Příklady výtěžnosti.....	25
Příloha C (informativní) Příklady HPLC kolon a chromatogramů.....	27
Příloha D (informativní) Příklady detekce.....	32
Příloha E (informativní) Příklady rozšíření metody.....	35
Bibliografie.....	36

 DOKUMENT CHRÁNĚNÝ COPYRIGHTEM

© ISO 2018

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být, není-li specifikováno jinak nebo nepožaduje-li se to v souvislosti s její implementací, reprodukována nebo používána v jakékoliv formě nebo jakýmkoliv způsobem, elektronickým ani mechanickým, včetně pořizování fotokopíí nebo zveřejňování na internetu nebo intranetu, bez předchozího písemného souhlasu. O souhlas lze požádat buď ISO na níže uvedené adrese, nebo členskou organizaci ISO v zemi žadatele

ISO copyright office
 CP 401 · Ch. de Blandonnet 8
 CH-1214 Vernier, Geneva
 Tel.: + 41 22 749 01 11
 Fax: + 41 22 749 09 47
 E-mail: copyright@iso.org
 Web: www.iso.org
 Publikováno ve Švýcarsku

Předmluva

ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) je celosvětová federace národních normalizačních orgánů (členů ISO). Mezinárodní normy obvykle vypracovávají technické komise ISO. Každý člen ISO, který se zajímá o předmět, pro který byla vytvořena technická komise, má právo být v této technické komisi zastoupen. Práce se zúčastňují také vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO navázala pracovní styk. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech normalizace v elektrotechnice.

Postupy použité při tvorbě tohoto dokumentu a postupy určené pro jeho další udržování jsou popsány ve směrnících ISO/IEC, část 1. Zejména se má věnovat pozornost rozdílným schvalovacím kritériím potřebným pro různé druhy dokumentů ISO. Tento dokument byl vypracován v souladu s redakčními pravidly uvedenými ve směrnících ISO/IEC, část 2 (viz www.iso.org/directives).

Upozorňuje se na možnost, že některé prvky tohoto dokumentu mohou být předmětem patentových práv. ISO nelze činit odpovědnou za identifikaci jakéhokoliv nebo všech patentových práv. Podrobnosti o jakýchkoliv patentových právech identifikovaných během přípravy tohoto dokumentu budou uvedeny v úvodu a/nebo v seznamu patentových prohlášení obdržných ISO (viz www.iso.org/patents).

Jakýkoliv obchodní název použitý v tomto dokumentu se uvádí jako informace pro usnadnění práce uživatelů a neznamená schválení.

Vysvětlení nezávazného charakteru technických norem, významu specifických termínů a výrazů ISO, které se vztahují k posuzování shody, jakož i informace o tom, jak ISO dodržuje principy Světové obchodní organizace (WTO) týkající se technických překážek obchodu (TBT), jsou uvedeny na tomto odkazu URL:

www.iso.org/iso/foreword.html.

Tento dokument vypracovala technická komise ISO/TC 147 *Kvalita vod*, subkomise SC 2 *Fyzikální, chemické a biochemické metody*.

Jakákoli zpětná vazba nebo otázky týkající se tohoto dokumentu mají být adresovány národnímu normalizačnímu orgánu uživatele. Úplný seznam těchto orgánů lze nalézt na adrese

www.iso.org/members.html.

Úvod

Léčivé přípravky jsou nezbytné pro zdraví lidí a zvířat. Během používání nebo v důsledku nevhodné likvidace se léčivé přípravky v původní nebo transformované formě dostávají do koloběhu vody. Do tohoto koloběhu se mohou dostávat z městských odpadních vod, čištěných v čistírnách odpadních vod. Tam nemohou být některé léčivé přípravky a jejich metabolity zcela odstraněny z odpadních vod běžnými technologiemi. Léčivé přípravky a jejich metabolity se také dostávají do kalů a potom do půdy a následně do vodních útvarů z výluhů, v závislosti na vlastnostech půdy a léčivých přípravků. Proto se léčivé přípravky a jejich metabolity vyskytují jak v čištěných odpadních vodách, tak v povrchové a podzemní vodě. Tento dokument specifikuje metodu kapalinové chromatografie s hmotnostně spektrometrickou detekcí pro stanovení rozpuštěné frakce vybraných léčivých přípravků a jejich metabolitů.

UPOZORNĚNÍ Pracovníci používající tento dokument mají ovládat běžnou laboratorní praxi. Tento dokument neuvádí všechny bezpečnostní problémy, které se mohou vyskytnout při jeho používání. Je odpovědností uživatele stanovit náležitá bezpečnostní i zdravotní opatření.

DŮLEŽITÉ Je naprosto nezbytné, aby zkoušky podle tohoto dokumentu prováděli náležitě kvalifikovaní pracovníci.

1 Předmět normy

Tento dokument specifikuje metodu stanovení rozpuštěné frakce vybraných léčivých přípravků a jejich metabolitů i dalších organických látek (viz tabulka 1) v pitné, podzemní a povrchové vodě a v čištěných odpadních vodách.

Dolní mez stanovitelnosti této metody se může měnit v závislosti na citlivosti používaného vybavení a na matici vzorku. U většiny látek, pro které se používá tento dokument, je rozsah ? 0,025 mg/l pro pitnou, podzemní a povrchovou vodu a ? 0,050 mg/l pro čištěné odpadní vody.

Tuto metodu je možno používat také pro analýzu dalších organických látek nebo pro jiné druhy vod (např. pro provozní vodu), pokud byla pro každý případ zkoušena a ověřena přesnost a pokud byly validovány podmínky uchovávání vzorků a referenčních roztoků. V tabulce 1 jsou uvedeny látky, jejichž stanovení bylo zkoušeno podle této metody. V tabulce E.1 jsou uvedeny příklady stanovení dalších organických látek.

Tabulka 1 - Látky, jejichž stanovení bylo zkoušeno podle této metody

Obecný název Chemický název (IUPAC^a)	Vzorec	Molární hmotnost g/mol	Číslo CAS^b
4-acetylaminoantipyrin N-(2,3-dimethyl-5-oxo-1-fenyl-3-pyrazolin-4-yl)acetamid	C ₁₃ H ₁₅ N ₃ O ₂	245,28	83-15-8
N4-acetyl sulfamethoxazol N-{4-[(5-methyl-1,2-oxazol-3-yl)sulfamoyl]fenyl}-acetamid	C ₁₂ H ₁₃ N ₃ O ₄ S	295,32	21312-10-7
Kyselina diatrizoová Kyselina 3,5-bis(acetamido)-2,4,6-trijodobenzoová	C ₁₁ H ₉ I ₃ N ₂ O ₄	613,91	117-96-4
Atenolol (RS)-2-[4-[2-hydroxy-3-(1-methylethylamin)propoxy]fenyl]ethanamid	C ₁₄ H ₂₂ N ₂ O ₃	266,34	29122-68-7
Bezafibrát Kyselina 2-{4-[2-(4-chlorbenzamido)ethyl]fenoxy]-2-methylpropanová	C ₁₉ H ₂₀ ClNO ₄	361,80	41859-67-0
Bisoprolol (RS)-1-[4-(2-isopropoxyethoxymethyl)fenoxy]-3-isopropylamino-2-propanol	C ₁₈ H ₃₁ NO ₄	325,45	66722-44-9
Karbamazepin 5H-dibenzo[b,f]azepine-5-karbamid	C ₁₅ H ₁₂ N ₂ O	236,27	298-46-4
Clarithromycin (2R,3R,4S,5R,8R,9S,10S,11R,12R,14R)-11-[(2S,3R,4S,6R)-4-(dimethylamino)-3-hydroxy-6-methyloxan-2-yl]oxy-5-ethyl-3,4-dihydroxy-9-[(2R,4R,5S,6S)-5-hydroxy-4-methoxy-4,6-dimethyl-oxan-2-yl]oxy-12-methoxy-2,4,8,10,12,14-hexamethyl-6-oxacyklotetradekan-1,7-dion	C ₃₈ H ₆₉ NO ₁₃	747,95	81103-11-9
Kyselina klofibrová Kyselina 2-(4-chlorfenoxy)-2-methylpropanová	C ₁₀ H ₁₁ ClO ₃	214,70	882-09-7
Erythromycin (bezdový) (2R,3R,4S,5S,8R,9S,10S,11R,12R)-11-[[4-(dimethylamino)-3-hydroxy-6-methyloxan-2-yl]oxy]-5-ethyl-3-hydroxy-9-[(5-hydroxy-4-methoxy-4,6-dimethyloxan-2-yl)oxy]-2,4,8,10,12,14-hexamethyl-6,15,16-trioxatricyklo[10.2.1.1.1{1,4}]hexadekan-7-on	C ₃₇ H ₆₅ NO ₁₂	715,91	23893-13-2

Tabulka 1 – Látky, jejichž stanovení bylo zkoušeno podle této metody (*pokračování*)

Obecný název Chemický název (IUPAC^a)	Vzorec	Molární hmotnost g/mol	Číslo CAS^b
Diazepam (RS)-7-chlor-1-methyl-5-fenyl-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	C ₁₆ H ₁₃ ClN ₂ O	284,74	439-14-5
Diclofenac Kyselina 2-[2-[(2,6-dichlorfenyl)amino]fenyl]octová	C ₁₄ H ₁₁ Cl ₂ NO ₂	296,15	15307-86-5
(5S,6S)-5,6-dihydroxy-5,6-dihydrobenzo[b][1]benzazepin-11-karboxamid	C ₁₅ H ₁₄ N ₂ O ₃	270,29	58955-93-4
Erythromycin 6-(4-dimethylamino-3-hydroxy-6-methyl-oxan-2-yl)oxy-14-ethyl-7,12,13-trihydroxy-4-(5-hydroxy-4-methoxy-4,6-dimethyl-oxan-2-yl)-oxy-3,5,7,9,11,13-hexamethyl-1-oxacyklotetradekan-2,10-dion	C ₃₇ H ₆₇ NO ₁₃	733,93	114-07-8
4-Formylaminoantipyrin N-(2,3-dihydro-1,5-dimethyl-3-oxo-2-fenyl-1H-pyrazol-4-yl)formamid	C ₁₂ H ₁₃ N ₃ O ₂	231,25	1672-58-8
Gemfibrozil Kyselina 5-(2,5-Chlorofenoxy)-2,2-methylpropanová	C ₁₅ H ₂₂ O ₃	250,34	25812-30-0
Ibuprofen Kyselina (RS)-2-[4-(2-methylpropyl)fenyl]propanonová	C ₁₃ H ₁₈ O ₂	206,28	15687-27-1
Iomeprol (±)-N,N'-bis-(2,3-dihydroxypropyl)-5-[(2-hydroxy-acetyl)methylamino]-2,4,6-trijod	C ₁₇ H ₂₂ I ₃ N ₃ O ₈	777,09	78649-41-9
isoftalamid Jopamidol (S)-N,N'-bis[2-hydroxy-1-(hydroxymethyl)ethyl]-5-[(2-hydroxypropanoyl)amino]-2,4,6-trijodbenzen-1,3-dikarboxamid	C ₁₇ H ₂₂ I ₃ N ₃ O ₃	777,08	60166-93-0
Metoprolol (RS)-1-(isopropylamino)-3-[4-(2-methoxyethyl) fenoxy]propan-2-ol	C ₁₅ H ₂₅ NO ₃	267,36	37350-58-6
Naproxen Kyselina (S)-2-(6-methoxy-2-naftyl)propanová	C ₁₄ H ₁₄ O ₃	230,26	22204-53-1
Oxazepam (RS)-7-chlor-3-hydroxy-5-fenyl-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	C ₁₅ H ₁₁ ClN ₂ O ₂	286,71	604-75-1
Fenazon 1,5-dimethyl-2-fenyl-2,3-dihydro-1H-pyrazol-3-on	C ₁₁ H ₁₂ N ₂ O	188,23	60-80-0
Primidon 5-ethyl-5-fenylhexahydropyrimidin-4,6-dion	C ₁₂ H ₁₄ N ₂ O ₂	218,25	125-33-7
Propyfenazon 1,5-dimethyl-4-(1-methylethyl)-2-fenyl-1,2-dihydro-3H-pyrazol-3-on	C ₁₄ H ₁₈ N ₂ O	230,31	479-92-5
Roxithromycin (3R,4S,5S,6R,7R,9R,11S,12R,13S,14R)-6-[[[(2S,3R,4S,6R)-4-(dimethylamino)-3-hydroxy-6-methyl-oxan-2-yl]oxy]-14-ethyl-7,12,13-trihydroxy-4-[[[(2R,4R,5S,6S)-5-hydroxy-4-methoxy-4,6-dimethyl-oxan-2-yl]oxy]-3,5,7,9,11,13-hexamethyl-10-(2,4,7-trioxa-1-azaoktan-1-ylidene)-1-oxacyklotetradekan-2-on	C ₄₁ H ₇₆ N ₂ O ₁₅	837,05	80214-83-1
Sotalol (RS)-4'-(1-hydroxy-2-isopropylaminoethyl) methansulfonanilid	C ₁₂ H ₂₀ N ₂ O ₃ S	272,36	3930-20-9
Sulfamethoxazol 4-amino-N-(5-methyl-1,2-oxazol-3-yl)benzen-sulfonamid	C ₁₀ H ₁₁ N ₃ O ₃ S	253,28	723-46-6

Tabulka 1 – Látky, jejichž stanovení bylo zkoušeno podle této metody (*dokončení*)

Obecný název Chemický název (IUPAC^a)	Vzorec	Molární hmotnost g/mol	Číslo CAS^b
Temazepam (RS)-7-chlor-3-hydroxy-1-methyl-5-fenyl-1,3-dihydro-2H-1,4-benzodiazepin-2-on	C ₁₆ H ₁₃ ClN ₂ O ₂	300,74	846-50-4
Trimethoprim 2,4-diamino-5-(3,4,5-trimethoxybenzyl)pyrimidin	C ₁₄ H ₁₈ N ₄ O ₃	290,32	738-70-5

^a IUPAC: International Union of Pure and Applied Chemistry.

^b CAS-RN: Registrační číslo služby Chemických Abstrakt.

Konec náhledu - text dále pokračuje v placené verzi ČSN.